

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XVII. An sit peccatum lethale iuramentum de mendacio levi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

tutum. Est enim Fide sanctum, Deo placere opera virtutum supernaturalia: & ita ex hoc dictamine præeunte movetur Fidelis ad faciendum ea opera, quæ rationis ductu censet esse supernaturalia, & Deo placentia.

DISERTATIO XVII.

An sit peccatum lethale iuramentum de mendacio leui?

CAPVT I.

Deciditur quæstio circa iuramentum assertorium.

SYMMARIUM.

Refertur propositio damnata. n. 1.

Damnatio est conformis sententiæ omnium Theologorum. n. 2.

Respectu iuramenti mendacium leve est materia gravis; & quare? n. 3.

Obiectio solvitur. n. 4.

Quomodo intelligendus sit S. Augustinus dum dicit mendacium iocosum non esse proprie mendacium? num. 5.

1. **V**igesima quarta propositio ex damnatis hæc est: *Vocare Deum in testem mendacij levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.* Et quidem iuramentum assertorium falsum, quamvis de materia levissima, aut iocosa, esse peccatum lethale, res est adeo clara, & evidens, ut mirandum sit, eam assertionem cadere potuisse in mentem alicuius hominis mediocriter docti.

2. Et quidem P. Suarez tom. 2. de Religione tract. 5. lib. 3. cap. 4. ex-

hausit, quidquid super hac materia potest differi. Et num. 2. sic ait: [Communis, & certa sententia est, omne assertorium periurium, de quocumque mendacio sit, etiam levissimo, esse peccatum mortale, & ita nunquam posse fieri veniale ex levitate materia:] Et pro hac conclusione citat S. Thomam 2. 2. quæst. 98. art. 3. ad 2. & omnes Theologos expresse asserentes periurium esse posse peccatum veniale, dumtaxat ratione subreptionis, sive (quod idem est) defectu plenæ advertentiæ.

3. Rationem reddit: quia respectu iuramenti, omne mendacium, quamvis levissimum est materia gravis. Quam positionem multis probat num. 3. & præcipue illis verbis: [Licet in homine affirmare mendacium iocosum, sit levis culpa; tamen in Deo dicere levissimum mendacium, esset summa imperfectio; quia eo ipso amitteret eminentiam primæ veritatis: ergo qui Deum affert in testem mendacij etiam minimi, maximam iniuriam illi irrogat, & quantum est ex se, privat illum sua infallibili veritate, & consequenter tacite protestatur, vel Deum non omnia scire; vel non esse summe bonum, cum mentiri possit.]

4. Solvit deinde P. Suarius, quæ incontrarium obijci possunt. Nam Angelus verb. *Periurium*. Refert Goffredum asseruisse, periurium iocosum esse peccatum veniale; & quavis Angelus dicat, oppositum esse tutius, tamen ipse ait, posse defendi eam opinionem Goffredi, quia mendacium iocosum non est proprie mendacium, ut sentire videtur S. Augustinus relatus in cap. *Quod autem*. 22. q. 2. & videtur etiam id asserere Glossa in cap. *Num. 5. Nunc*. 25. dist. Videtur etiam favere Scotus in 3. dist. 39. art. 1. asserens, periurium leve non esse peccatum mortale.

Sed

5. Sed omnino rejicienda est ea opinatio Goffredi & Angeli, vt evidenter falsa propter dicta. Ad id autem quod dicit S. Augustinus, mendacium iocosum non esse proprie mendacium, respondet Suarius sic: *Intelligendus videtur, quando locutio ita fit per iocum, vt ex ipso modo iocandi satis intelligi possit, non affirmari id, quod dici videtur, sed tantum ad lusum proferri. Et licet hoc admittatur in simplici sermone, tamen quando adhibetur iuramentum, vix habet locum hæc interpretatio.* Quod autem affertur ex Scoto, affirmat Suarius, cum non loqui de parvitate materiæ, sed de levitate loquendi ex indeliberatione.

CAPVT II.

An asserere, quod violatio iuramenti promissorii possit esse culpa venialis, ratione parvitatæ materiæ, subiaceat huic damnationi?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur ea, quæ certa sunt.

SVMMARIVM.

Etiã si hæc propositio proferatur in alio sensu, nempe de iuramento promissorio, illa vt iacet, subiicitur damnationi. n. 6.

Quomodo iuramentum promissorium includat promissionem, & simplicem assertionem? n. 7.

Qua ratione iuramentum promissorium quandoque cadat solum supra simplicem assertionem de actione futura. n. 8.

An iuramentum de actione futura pa-

riat obligationem illud implendi? num. 9.

An qui facit promissionem iurati in favorem alterius, subeat duplicem obligationem? n. 10.

Quotuplex peccatum fieri possit contra iuramentum promissorium? num. 11.

6. **C**Vidam Recentiori attribuitur, quod loquens de iuramento promissorio, & de parvitate materiæ, ratione cuius violatio eius iuramenti possit esse culpa venialis; id asseruit per hanc propositionem 24. ita vt sensus, in quo illam protulit, sit de parvitate materiæ in iuramento promissorio. Sed quamvis ille sensus, quem is Author intendit, non subiaceat damnationi, si sit iuxta ea, quæ mox dicam; propositio tamen vt iacet non propterea excusatur à damnatione: quia in vim huius damnationis numquam potest admitti, quod liceat vocare Deum in testem mendacij levis.

7. Pro claritate ergo huius materiæ, præmitto primo, in iuramento promissorio duo contineri. Primum est promissio, quæ nihil aliud est, quàm assumere onus obligationis, qua quis se obligat Deo, vel homini. Secundum est simplex assertio, qua quis asserit se talem actionem facturum; & ea assertio explicat propositum adimplendi eam promissionem. Et cum super additur iuramentum, hoc cadit tam super promissionem, quam super eam simplicem assertionem de actione futura. Et hoc est iuramentum proprie, & in rigore promissorium.

8. Præmitto secundo, etiam vocari communiter iuramentum promissorium illud, quod non cadit supra promissionem, sed solum supra simplicem assertionem de actione futura. V.g. cum quis coram Petro iurat, daturum se Ioanni centum argente

gentes: ea enim non est promissio, neque manet obligatus vi promissionis, sed solum vi iuramenti; & propter eam obligationem, quae relinquitur vi iuramenti, id iuramentum vocatur, licet minus proprie, promissorium.

9. Praemitto tertio, iuramentum de actione futura, quamvis non cadat supra promissionem propriam, & strictam (dummodo non sit de actione turpi, aut impossibili, aut contraria perfectioni) parere obligationem implendi id, quod iuratur faciendum. Quod patet ex Sacra Scriptura Numer. cap. 30. *Si quis virorum votum Domino vouerit, aut se constrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne, quod promissit, implebit.* Ex quibus verbis patet, eam obligationem implendi promissum oriri specialiter ex vi iuramenti. Et Psal. 14. agens Propheta de eo, qui implet praecepta Diuina, inter alia constituit hoc: *Qui iurat proximo suo, & non decipit.* Et Psal. 23. *Qui non accepit in vanum animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo.*

10. Ex quo etiam fit, cum, qui facit proximo promissionem iuramento firmatam, est à proximo acceptatam; subire duplicem obligationem diuersam: obligatur enim ex iustitia (aut secundum opinionem aliorum ex fidelitate) ratione promissionis strictae; & etiam obligatur ex Religione ratione iuramenti. Item qui emittit votum iuramento firmatum, subit duplicem obligationem, quamvis vtraque sit ex virtute Religionis: est enim vna obligatio diuersa ab alia propter modum obligandi valde diuersum. Votum enim obligat ob promissionem Deo factam; iuramentum autem, quia ob reuerentiam nominis Diuini debet implere, quod iurauit facturum.

11. Praemitto quarto, tribus modis peccari contra iuramentum promissorium. Primo, cum quis promittit, & promissionem iuramento confirmat, si promittit sine intentione promittendi; sic enim mentitur, & est periurus: cum iuret se assumere id onus obligationis, & re ipsa non assumat, defectu intentionis. Secundo, cum quis iurat se facturum talem rem, sine proposito illam faciendi: nam sic etiam mentitur, & peccat: nam cum iurat, se facturum, iurat se habere propositum faciendi; si ergo non habet hoc propositum mentitur. Tertio, cum quis iurauit, se facturum, cum proposito implendi obligationem, & postea illam non implet: quod ex genere suo esse peccatum mortale, certum est; vt patet ex dictis in praenotatione tertia.

ARTICVLVS II.

Statuitur decisio huius questionis.

SVMMARIVM.

Subiacet damnationi, quod qui sine animo promittendi, iurat se promittere, vel qui sine proposito faciendi iurat se facturum in re leui, peccat venialiter. n. 12.

Vterque modus in iuramento promissorio continet mendacium. n. 13.

An committat peccatum lethale, qui iurauit se facturum aliquid leue cum proposito implendi, & postea non implet? Et proponitur sententia affirmatiua. n. 14.

Fundamenta eius sententiae. n. 15. & seqq.

Secunda sententia media. n. 18.

Tertia sententia vera docet, posse dari peccatum veniale in hoc puncto ratione paruitatis materiae. n. 19.

Qui iurat se facturum cum proposito

implendi, & postea non implet, non mentitur. n. 20.

In hoc casu non deficit veritas iuramenti. n. 21.

Iuxta S. Thomam, qui non implet promissionem iuratum factam cum proposito implendi, non peccat contra veracitatem, sed contra fidelitatem. n. 22.

Secunda sententia convincitur dilemate. n. 23.

Quomodo qui non implet promissionem iuratum, non faciat Deum testem falsi? n. 24.

Solvuntur alia dua objectiones. n. 25. Infertur hanc nostram sententiam non subijci damnationi. n. 26.

12. **I**N hac quaestione prima conclusio est. In primo, & secundo modo peccandi circa iuramentum promissorium, non potest inveniri parvitas materiae, ratione cuius alteruter modus peccandi sit culpa venialis: atque adeo afferere, quod ratione leuitatis materiae alteruter modus peccandi circa iuramentum promissorium sit culpa venialis, subiacer huic damnationi. Conclusio euidenter constat ex dictis. Etenim huic damnationi subiacer propositio, quae affirmat, non esse peccatum mortale, vocare Deum in testem mendacij leuis: sed qui sine animo promittendi iurat se promittere, vel qui sine proposito faciendi iurat se facturum, quantumvis sit in materia leui; affert Deum in testem mendacij, quamvis in materia leui: subiacer ergo damnationi.

13. Itaque certissima veritas est, quam confirmat haec damnatio, semper esse peccatum mortale afferre Deum tamquam testem mendacij, quantumvis istud leue sit; vt constat ex cap. 1. Cum ergo illi duo modi peccandi proxime relati circa iuramentum promissorium, expresse &

formaliter contineant mendacium; improbable est, & huic damnationi subiectum, quod in illis reperiat solum culpa venialis.

14. Praecipua difficultas devolvitur ad hoc, an scilicet in tertio modo peccandi detur parvitas materiae, ratione cuius sit peccatum veniale non implere propositum iuramento firmatum? V. g. qui iuravit se recitaturum vnam orationem Dominicam, cum proposito illam recitandi; & postea noluit eam recitare; quaeritur, an ille peccauerit lethaliter non recitando, an solum venialiter? Prima sententia tuetur, violationem iuramenti promissorii, quo ad impletionem obligationis eius, semper esse peccatum lethale, quantumvis sit in materia leui. Ita Gabriel in 3. dist. 39. quaest. 2. conclus. 4. & 7. Armilla verbo *Iurare*. num. 12. P. Valencia 2. 2. disp. 6. quaest. 7. punct. 3. conclus. 3. P. Lessius lib. 2. de Inst. c. 42. dubit. 5.

15. Probat primo P. Lessius. [Qui rei parvae promissionem, quam iuramento confirmavit, non implet, is, quantum in se est, facit Deum testem falsi: hoc autem est peccatum mortale, cum sit magna in Deum iniuria: ergo. Maior probatur: quia dum ita iuras, ipso affectu, & quantum potes, facis Deum testari, te hoc praestitutum: ergo si non praestes, cum possis, facis, quantum in te est, vt Deus falsum testatus sit.]

16. Probat secundo. [Eiusdem rationis est falsum reddere id, quod Deus antea testatus est, & facere, vt Deus in praesenti falsum testetur: atqui hoc est peccatum mortale, siue res sit parva, siue magna: ergo est illud.]

17. Probat tertio. [Homo sub peccato mortali tenetur curare, vt sit veritas in iuramento assertorio; id quod ideo, ne Deum faciat testem falsi: ergo sub eadem obligatione tenetur

*Gabriel
Armilla
Valenc.
Lessius.*

tur curare, vt etiam in promissorio sit veritas.] In quorum confirmacionem addit alia, quæ sunt similis ponderationis, eo quod in iuramento solum attenditur, quod stet veritas rei iurata.

18. Secunda sententia distinguit: nam vel res parua est tota materia promissionis iurata, & sic est peccatum lethale, quia deficit veritas iuramenti. Si autem res parua est materia partialis iuramenti, sic est peccatum veniale, quia sic non deficit veritas iuramenti: vt si iures daturum duos aureos, & impleas, auferendo vnum affem. Ita Caietanus 2. 2. q. 89. art. 7. Couarrub. 1. variar. cap. 1. num. 2. & alij.

Caietan.
Couarrub.

19. Tertia sententia, quæ omnino est vera, estque secunda conclusio docet, posse dari peccatum veniale in hoc puncto, ratione parvitatæ materiæ. Ita P. Suarez, tom. 2. de Religion. tract. 5. lib. 3. cap. 16. num. 4. & apud ipsum D. Antoninus, Sylvester, Angelus, Graffis, Butrius, Sotus, & Nauarrus. Item P. Thomas Sanch. lib. 3. sum. cap. 4. num. 23. & apud ipsum vltra relatos, Aragon, Azor, Henriquez, Manuel Rodriguez, Petrus de Ledesma, Emmanuel Sa, Alcozer, & Corduba. Item P. Castro Palao, tom. 3. tract. 14. disp. 1. punct. 6. num. 8. & est communis.

Suar.
D. Anto.
Sylvester.
Angelus.
Graffis.
Butrius.
Sotus.
Nauarr.
Th. Sanch.
Aragon.
Azor.
Henriq.
Rodrig.
Pet. Led.
Emm. Sa.
Alcozer.
Corduba.
Cast. Pal.

20. Fundamentum huius sententiæ est. Nam qui iurat, se facturum, cum propositio id opere implendi, & postea non implet, non mentitur. Sic enim S. Thom. 2. 2. quæst. 110. art. 3. ad 5. ait: *Qui aliquid promittit, si habet animum faciendi, quod promittit, non mentitur: quia non loquitur contra id, quod gerit in mente. Si vero non faciat, quod promittit, tunc videtur infideliter agere per hoc, quod animum mutat.*

S. Thom.

21. Hinc instruitur argumentatio primo. Si enim propter aliquid

esset peccatum lethale, & peritium, non implere promissionem iurata, etiam in materia parua, esset, quia deficeret veritas iuramenti, atque adeo Deus adduceretur in testem mendacij: sed qui non implet promissionem iurata, quam fecit cum proposito implendi, non deficit in veritate, neque est reus mendacij: ergo qui non implet promissionem iurata in materia parua, non committit peccatum lethale, sed solum veniale.

22. Secundo. Iuxta sententiam S. Thomæ supra traditam, qui non implet promissionem etiam iurata, quam fecit cum proposito implendi, non peccat contra veracitatem, sed contra fidelitatem: sed qui peccat contra fidelitatem in re parua, peccat venialiter: ergo qui non implet promissionem etiam iurata in re parua, peccat venialiter. Hoc ergo est discrimen, quod intercedit inter iuramentum assertorium, & promissorium. Nam assertorium solum respicit veritatem, defectu cuius etiam in re minima, illud est peccatum lethale. Promissorium autem respicit veritatem propositi de adimplenda promissione, defectu cuius veritatis etiam in re minima peccatur lethali-ter; & respicit præterea fidelitatem in adimplitione futura, non autem veritatem. Et ideo potest fieri, quod sit peccatum veniale, si sit circa rem minimam.

23. Id, quod dicunt Authores secundæ sententiæ, minus est probabile: scilicet deficiente adimplitione promissionis iurata circa materiã parvam, committi peccatum lethale, si ea parvitas sit totalis materiæ, secus, si sit materia partialis. Nam in defectu adimplitionis, vel deficit veritas, vel non deficit? Si primum, nihil est ad rem, quod materia sit totalis, vel partialis. Nam quomodo-

cum

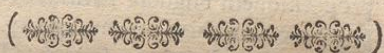
cumque deficiat veritas iuramenti, Deus adducitur vt testis mendacij: in quo non est invenire parvitatem materia; quia sic irrogatur Deo ingens iniuria. Si vero dicatur secundum, nempe quod in defectu adimpletionis non deficit veritas, sed fidelitas; cum hæc sit capax parvitatis materia, & solum sit culpa venialis, esse infidelem in re minima; siue res minima sit materia totalis, vel partialis, erit peccatum veniale. Sic peccat solum venialiter, qui omittit vnam salutationem Angelicam, siue promissam vt materiam totalem, nempe cum quis vouet recitare semel vnum Ave Maria; siue promissam vt materiam partialem, scilicet cum quis vouit recitare Rosarium, & illud recitans omittit vnum Ave Maria.

24. Ad primam obiectionem ex P. Lessio respondeo, negando Maiorem, scilicet, quod qui non implet promissionem iuratam, faciat Deum testem falsi. Ad probationem, licet in eo casu falsum sit, quod iurans impleturus sit iuramentum; Deus enim scit, non esse implendum; at id non est falsum ex intentione iurantis, cum habeat intentionem implendi; vnde solum est falsum materialiter. Sic enim in iuramento assertorio si id, quod cum iuramento assertitur, coram Deo est falsum, iurans tamen existimat omnino esse verum, nullo modo est periurus, nec deficit à veritate debita iuramento.

25. Ad secundam distinguenda est Maior. Eiusdem rationis est falsum reddere [in locutione] id, quod Deus antea testatus est, & quod de presenti testatur, concedo; falsum reddere [materialiter solum] nego. Quia dum quis deficit ab impletione promissionis iuratæ, nõ loquitur adducendo Deum vt testem mendacij; & antea adduxit Deum vt testem veri formalis. Ad tertium patet ex

dictis, non deficere veritatem formalem ex defectu impletionis rei promissæ, sed solum deficere fidelitatem.

26. Ex dictis constat, non damnari in hoc decreto opinionem asserentem, posse esse culpam venialem, non implere promissionem iuratam in materia leui. Et ratio est. Nam in hoc decreto solum damnatur propositio asserens, non peccare lethali-ter, qui vocat Deum in testem mendacij leuis: sed quando non impletur promissio iurata circa materiam leuem, non vocatur Deus in testem mendacij leuis; quia ibi nullum est mendacium: ergo in hoc decreto nõ damnatur hæc opinio.

DISERTATIO XVIII.

An sit peccatum mortale proferre iuramentum sine intentione iurandi?

CAPVT I.

Proponitur propositio damnata; Et inquiritur, an sit peccatum mortale, an veniale iurare verum sine intentione iurandi?

SUMMARIVM.

Qui existiment, damnari tamquam lethale, iurare verum sine intentione iurandi. n. 1.

Non est proprie iuramentum, quod fit sine intentione iurandi. n. 2.

Intentio est quasi verborum animatum. n. 3.

Iuramentum exterius prolatum sine intentione iurandi asserti irreuerentiam respectu Dei. n. 4.

Ddd

Qui